

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2018. november hó 12. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2018. november 22. napján nyilvánosan kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt I. r. vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2018. június hó 27. napján kihirdetett 3.Bf.642/2017/37. számú ítéletének a fellebbezés érintett I. r. vádlottra vonatkozó részét megváltoztatja a következők szerint:

A felmentő rendelkezés érintetlenül hagyása mellett I. r. vádlott terhére megállapított vagyon elleni bűncselekményt folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettének (Btk. 376. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja), míg a terhére megállapított közbizalom elleni bűncselekményt folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségeként (Btk. 345. §) minősíti.

I. r. vádlott börtönbüntetésének és mellékbüntetésének tartamát 2-2 (kettő-kettő) évre enyhíti.

A bűnjelek tárolási helye a Nyíregyházi Törvényszék Gazdasági Hivatala Bny.I/268/2017. szám alatt.

I. r., II. r. és III. r. vádlottakat egyetemlegesen terhelő elsőfokú bűnügyi költség összege helyesen 553.115,- (ötszázötvenháromezer-száztizenöt) Ft.

Az elsőfokú eljárásban felmerült további 746.380,- (hétszáznegyvenhatezer-háromszáznyolcvan) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletének jelzett részét egyebekben helybenhagyja.

I. r. vádlott lakóhelye: ...

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Járásbíróság 2017. június 21. napján kelt 18.B.764/2015/46. számú ítéletével I. r. vádlottat bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettében, a Btk. 374. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt

okozó gazdasági csalás büntetében, és a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásának vétségében.

Ezért halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre, 4 év közügyektől eltiltásra és 5 év a gazdasági társaságokban betöltött vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte.

Rögzítette, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata börtön. Rendelkezett arról is, hogy I. r. vádlott a szabadságvesztés büntetésből a büntetés 2/3 részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

A továbbiakban I. r., II. r., III. r. vádlottakat és a ... Kft-t egyetemlegesen kötelezte 1.296.636,- Ft bűnügyi költség megfizetésére.

A Nyíregyházi Törvényszék 2018. június 27. napján meghozott 3.Bf.642/2017/37. számú ítéletével a járásbíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy I. r. vádlottat a folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette (Btk. 376. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pontja) miatt emelt vád alól felmentette (1. vádpont). I. r. vádlott terhére megállapított és a járásbíróság által gazdasági csalás büntettként értékelt vagyon elleni bűncselekményt hűtlen kezelés büntettként (Btk. 376. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pontja) minősítette (2. vádpont).

A hamis magánokirat felhasználásának vétségét bűnsegédként megvalósítottnak minősítette (2. vádpont).

I. r. vádlott börtönbüntetésének és mellékbüntetésének tartamát 3-3 évre enyhítette.

A nyomozás során lefoglalt okiratok és számviteli bizonylatok lefoglalását megszüntette és a bűnügy iratainak mellékleteként történő kezelését rendelte el.

I. r., II. r. és III. r. vádlottakat egyetemlegesen terhelő elsőfokú bűnügyi költség összegét 923.447,- Ft-ban állapította meg.

Az első fokú eljárásban felmerült további 373.190,- Ft bűnügyi költség vonatkozásában kimondta, hogy azt az állam viseli. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

I. r., II. r. és III. r. vádlottakat egyetemlegesen kötelezte 54.458,- Ft másodfokú bűnügyi költség viselésére.

A másodfokú eljárásban felmerült további 54.458,- Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

A törvényszék rögzítette, hogy az ítélet ellen az ügyész, valamint I. r. vádlott és védője fellebbezhet a Debreceni Ítéltáblához.

II.

A törvényszék ítélete ellen I. r. vádlott teljes felmentése érdekében jelentett be fellebbezést, vezető védője az 1. tényállás pontot érintő felmentő rendelkezést tudomásul vette, míg a 2. tényállási pont esetében felmentésért fellebbezett.

Az ügyész I. r. vádlott terhére élt jogorvoslattal, az 1. tényálláspontbeli cselekmény miatt is bűnösség megállapítása végett, és a kiszabott büntetés súlyosításért.

A fellebbviteli főügyészség az ügyészi fellebbezést visszavonta, a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta I. r. vádlottat érintően.

A törvényszék ítélete a II. r. és a III. r. vádlottakra másodfokon jogerőre emelkedett.

I. r. vádlott vezető védője az ítéltáblához eljuttatott fellebbezése indokolásában kitért arra, hogy mivel a felmentő rendelkezést a vádhatóság már nem támadja, így a 2. tényállással kíván foglalkozni. Végindítványát előre bocsátva kifejezésre juttatta, hogy a 2. tényálláspontbeli

cselekmény esetében is felmentésnek van helye, mert a rendelkezésre álló bizonyítékok nem alkalmasak a bűnösség minden kétséget kizáró megállapításához.

A rendelkezésre álló teljes bizonyítási anyag nem alkalmas annak igazolására, hogy a III. r. vádlott részéről munkavégzés nem történt, és ennek tudatában intézkedett I. r. vádlott a számlák kiegyenlítéséről.

A védő a tanúvallomásokkal, **szakértői** véleménnyel és az okirati bizonyítékokkal kapcsolatban a következőket fejtette ki:

Közismert, hogy az ügy ... feljelentése nyomán indult.

A tanúk közül ..., mint műszaki munkatárs volt a vád egyik legfontosabb tanúja. Nevezett tanú volt az, akivel utólag szignóztattak le egy felmérési naplót, amelyet ő gyanúsnak talált, ezért jelentette az esetet az ügyvezetőnek, I. r. vádlottnak. I. r. vádlott azonban sohasem látta a kérdéses felmérési naplót.

... tanú nem cáfolta, hogy a II. r. vádlott nem teljesítette az ellenőrzési kötelezettségét. A tanú hitelt érdemlően nem tudta megcáfolni a munkavégzések tényét sem, ellenőrzéseket nem végzett.

A **szakértő**vel kapcsolatban a védő álláspontja, hogy elfogultságról, illetőleg kompetencia kérdésről nem szükséges beszélni már, azonban az szakkérdés, hogy megtörtént-e a munkavégzés. Ezt a **szakértő** minden kétséget kizáróan megmondani nem tudta.

III. r. vádlott a **szakértői** vizsgálaton nem vett részt értesítés ellenére, de nem lehet úgy értelmezni ezt, ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette, mivel nem az ártatlanságot, hanem a bűnösséget kell egy büntetőeljáráásban bizonyítani.

A bizonyítékoknak nincs előre meghatározott bizonyító ereje, és akár a tanúvallomás elvi szinten is felülírhat szakvéleményeket, de jelen esetben a védő álláspontja értelmében a szakvélemény hiányát próbálták meg a nyomozás során tanúvallomásokkal pótolni. A beszerzett 76 tanúvallomás nem egységes, a felvetett kérdés, amely eldöntésre vár pedig szakkérdés, és ezt **szakértő** nem vizsgálta.

A tanúk vallomásaiban rejlő ellentmondásokat összefoglalóan a védő a következőkben jelölte meg: Volt olyan tanú, aki leaszfaltozott út mellett lakott, mégis kikérdezték a zúzott kövezésről; nyilatkoztattak számos olyan tanút, akinek az utcájában volt munkavégzés, de annak időpontjáról nem tudott pontosan nyilatkozni; kérdeztek olyat is, akinek az utcájában nem is volt munkavégzés, ilyet a szerződés és a számla sem tartalmazott, és volt olyan tanú is, aki igenis beszámolt a vádbeli munkavégzésről.

Szinte kivétel nélkül valamennyi tanú beszélt útfelújításról, de zúzott kövezésről nem feltétlenül; a zúzott kövezés tekintetében több tanú tett említést, csak azok időpontját nem tudták megjelölni (...); számos tanú beszámolt arról, hogy nem zúzott kövezés volt, hanem törmelék feltöltés; voltak viszont, akik szóltak zúzott kövezésről (...); de nyilatkozott tanú úgy is, hogy komolynak nem mondható a zúzott köves munka; akadt olyan tanú is, aki a vádbeli időben végzett zúzott kövezést elismerte, míg azt gyatra minőségűnek tekintette (...); zúzott kövezésről számolt be ...; végezetül voltak olyan tanúk, akik azt állították, hogy soha semmilyen zúzott kövezés nem történt, cáfolva ezzel annak a több tucat tanúnak a vallomását, akik szerint volt ilyen, igaz, hogy nem a vádbeli időszakban.

A védő amellet érvelt, hogy a tanúk vallomása nem alkalmas a bűnösség minden kétséget kizáró bizonyítására, mert ezt megnyugtatóan csak és kizárólag a megfelelő kompetenciával bíró ... célirányos vizsgálatával lehetne igazolni.

A tanúk vallomása kapcsán változatlanul állítható, hogy sérültek a védelem jogai és az I. r. vádlottnak a tisztességes eljáráshoz való joga.

A védő kiemelte, hogy a másodfokon eljáró bíróságnak az eredeti vádnak részben megfelelően az I. r. vádlott magatartását hűtlen kezelésnek minősítette. Ezzel viszont a védő szerint az eredeti vád már korábbiakban felvetett problémájához lehet visszatérni, ahhoz, hogy a vád kellékhányos, a vád hiányosságait az ügyészség nem pótolta, és azt a bíróságok nem is pótolhatták volna, mivel ezzel a vádon túlterjeszkedtek. A vádiratban az ügyészség egyáltalán nem fejtette ki, hogy I. r. vádlott milyen előírásokon alapuló kötelezettséget szegett meg. Márpedig a hűtlen kezelés megállapíthatóságának elemi feltétele, hogy le kell írni, milyen írott szabályon alapuló kötelezettség megszegése, és ezzel összefüggésben vagyoni hátrány okozása történt. Ilyet a vád nem tartalmazott, ugyanakkor ezt az első- és másodfokú bíróság pótolta, így a vádon túlterjeszkedtek, noha a bíróságok a vádirati tényálláshoz kötve vannak.

Fentiekre figyelemmel a védő indítványozta az I. r. vádlott felmentését, másodlagosan az ítéletek hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, vagy új eljárásra utasítást.

Dr. ... meghatalmazott védő I. r. vádlott érdekében kifejtette azon álláspontját, hogy a másodfokú bíróság - az 1. vádpont (tényállás) vonatkozásában - okszerűen következtetett a vádlott felmentésére, a 2. vádpont (tényállás) tekintetében az általa megállapított tényállás azonban - részben a lényeges eljárási szabálysértés miatt - a Be. 592. § (2) bekezdés b), c) és d) pontjaiban írt okok alapján részben megalapozatlan.

A védelmi álláspont szerint az 1. és 2. vádpont természetes egység (az alap vádirat is hűtlen kezelés büntettének minősítette), így a harmadfokú eljárásban mindkét tényállás ezért is felülbíráható.

A másodfokú bíróság is hűtlen kezelés büntettének minősítette a 2. vádpontban írt tényállást, vagyis az eredeti vádat követte.

Ugyanakkor lényeges eljárási szabályt sértett, amikor a Be. 7. § (4) bekezdésében foglalt alapelv ellenére minden kétséget kizáróan nem bizonyított tényért értékelt a terhelt terhére. A védő felvetette a **szakértői** vélemény kialakításánál roncsolásos eljárás alkalmazásának hiányát.

Kifogásolta a továbbiakban, hogy ... által előterjesztett szakvéleményt nem rekesztette ki a bizonyítékok köréből a másodfokú bíróság annak ellenére, hogy a kirendelt igazságügyi **szakértő** a bizonyítás tárgyát képező, különleges szakértelmet igénylő tény vonatkozásában kompetenciával nem rendelkezett, így a másodfokú bíróság által megállapított tényállás ezen keresztül részben megalapozatlan (részben felderítetlen, Be. 592. § (2) bekezdés b) pontja).

A védő utalt arra, hogy a kirendelt ... kompetenciája nem felelt meg a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet kógens rendelkezéseiben foglaltaknak.

A vád tárgyává tett cselekmény (2. vádpont) a hivatkozott rendelet 5. számú mellékletének A/38. pontjában írt „úttervezés, - építés, - üzemeltetés és fenntartás” fogalomkörnek a szakterülete. ... igazságügyi **szakértő** a szakterületre nem került bejegyzésre a nyilvántartásba.

A bíróságnak az ítéletének indokolása szerint a szakkérdések az ügyben részben a földutak karbantartásával, illetve stabilizálásával kapcsolatban merültek fel, amely tevékenységek fogalmilag nem tekinthetők útépítésnek. A másodfokú bíróság álláspontja értelmében a földút karbantartás és stabilizálás nem tartozik az igazságügyi **szakértői** szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló korábbiakban már megjelölt igazságügyi **szakértői** szakterületek körébe.

A védő megjegyzi, hogy az út meghatározását nem fejtette ki a másodfokú bíróság, noha az 5/2004. (I.28.) GKM rendeletet megjelölve, az 1988. évi I. törvényt és a KRESZ 1. függelékének I/a), sz) és t) pontját is felhívva, a jogszabályhelyek alapján egyértelmű, hogy a földút is út, illetve levonható az a következtetés is, hogy az igazságügyi **szakértői** kompetencia rendeletben rögzített útüzemeltetés

és útfenntartás szakterület (közlekedési terület cím alatt) fogalmába a földutak karbantartása, illetve stabilizálása beletartozik.

A védő kitért arra, hogy nem tekinthető megalapozottnak a tényállás, az hiányos, mert nem tartalmazza pontosan körülírva, hogy a III. r. terhelt által kiállított számlák mögött milyen tartalmú, mely utcákban történő munkavégzésnek kell húzódnia. A vád tárgyát képező bűncselekmény objektív tényállási eleme a vagyoni hátrány, ennek vizsgálata során pedig annak van jelentősége, hogy a vállalkozó az általa kiállított számla alapján milyen munkát számol el a megrendelő irányába. Ha ugyanis a szerződés mellékletében szerepel egy utca, amelyet stabilizálni kell, azonban a vállalkozó helyette egy másik utcát stabilizál (mert pl. arra az adott viszonyok között nagyobb szükség volt) és ezt a munkát számolja el a megrendelő irányába (a mellékletben szereplőt pedig nem), a vagyoni hátrány nem következik be.

A másodfokú bíróság álláspontjából levezethetően összesen 77 tanú vallomása cáfolta a vádlottak védekezésének megalapozottságát. Ezt követően több oldalon keresztül a védő beadványában részletezi, hogy melyik tanú vallomása miként illeszkedik a védelem felvetéseihez.

A védő felsorol utcákat, amelyek a kibocsátott számlák alapját képezték, azonban a munkák elvégzése vonatkozásában tanúkutatás nem történt, semmilyen bizonyítás nem folyt.

Az első-, és másodfokú elbíráláskor hatályos 1998. évi XIX. törvény 296. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a bíróság csak akkor olvashatja fel a tanúk nyomozás során tett vallomását, ha a tárgyaláson történő kihallgatásukat nem tartja szükségesnek. A védő szerint az ügyfelderítési kötelezettség és a közvetlenség elve alapján azonban a tanúkat meg kellett volna hallgatnia az ügyben eljáró bíróságoknak, főleg úgy, hogy a vallomásoknak kiemelkedő jelentőséget tulajdonítottak a tényállás megállapításánál.

A védő kifogásolja, hogy a másodfokú bíróság elutasította ... igazságügyi **szakértő** szakértőként történő bevonását az eljárásba és a másodfokú bíróság megalapozatlanul vetette el a másodfokú eljárásban védői indítványra kihallgatott 5 tanú vallomását, valamint a Katasztrófavédelem, E-ON, illetőleg a Magyar Honvédség újbóli megkeresése sem maradhatott volna el. Végül a másodfokú bíróság közbeszerzéssel kapcsolatos megállapításait vitatta.

III.

Az ügy harmadfokú eljárás lefolytatása végett került a Debreceni Ítéltáblához, mivel a másodfokon eljárt törvényszék az ítéletével szemben az ügyész, I. r. vádlott és védője részére az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 386. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból - az első fokon elítélt vádlottat felmentette - fellebbezési jogot biztosított.

Előjáróban szükséges rámutatni arra, hogy a 2018. július 1. napján hatályba lépett 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (a továbbiakban: Be.) 868. § (1) bekezdése felhívásával e törvény rendelkezéseit a 868. §-876. §-ban meghatározott eltérésekkel a hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell, illetőleg a 870. § (1) bekezdése értelmében e törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

Az ítélet tábla az ügyben a Be. 620. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki.

A harmadfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az előterjesztett jogorvoslatok joghatályosak-e, a másodfellebbezés benyújtásának törvényes feltételei fennálltak-e.

A harmadfokú bírósági eljárás szabályait a Kúria I.BK véleménye B/II. szám alatt értelmezi.

Úgy foglalt állást, hogy a büntetőeljárás törvény nem fellebbezési okot, hanem egy olyan eljárásjogi helyzetet szabályoz, amelynek bekövetkezése esetén a harmadfokú eljárás lehetősége biztosított.

Véleményében kizártnak tartotta azonban a fellebbezés lehetőségét akkor, amikor a másodfokú bíróság az első fokon felmentett vádlott esetében az eljárást megszünteti, vagy a megszüntetett eljárás esetén a vádlottat - a kényszergyógykezelés elrendelésétől eltekintve - felmenti, mert ezekben az esetekben eltérő okból ugyan, de tartalmilag nem kerül sor bűnösség megállapítására. Leszögezte azt is, hogy nyilvánvalóan nincs helye harmadfokú eljárásnak, ha a másodfokú bíróság ügydöntő határozata nem tartalmaz a bűnösség körében eltérő rendelkezést.

Értelemszerűen nincs helye harmadfokú eljárásnak, ha a vád tárgyává tett tények teljes körű értékelése mellett az elsőfokú bíróság ítéletének felmentő rendelkezése minősítésbeli tévedésen alapszik - pl. az alaki halmazat látszólagosságát megállapítva a cselekmény egységes minősítése helyett felment, - a másodfokú bíróság pedig - valóságos alaki halmazat megállapítását látva szükségesnek - a cselekmény törvényes minősítése helyett bűnösséget állapít meg abban a körben, amelyben az elsőfokú bíróság felmentő rendelkezést hozott.

A csupán a jogi minősítés körébe tartozó eltérő jogi értékelés a harmadfokú eljárás lefolytatását nem alapozza meg (DIT Bf.I.553/2014/48. szám).

Nem nyújt alapot a harmadfokú eljárás lefolytatására, ha az elsőfokú bíróság ítéletének felmentő rendelkezése a vád tárgyává tett tények teljes körű értékelése mellett minősítésbeli tévedésen alapszik, ehhez képest a másodfokú bíróság a cselekmény törvényes minősítése helyett bűnösséget állapít meg abban a körben, amelyben az elsőfokú bíróság felmentő rendelkezést hozott (EBD2012. B.15.).

Nincs helye harmadfokú eljárásnak, ha a terhelt ugyanazon cselekményeit az elsőfokú bíróság I. rendbeli folytatólagosan elkövettként, míg a másodfokú bíróság - eltérő jogi álláspontja folytán - 2. rendbeliként értékeli (BH2013. 298.).

A másodfellebbezés lehetőségét az nyitja meg, ha a másodfokú ítélet folytán a bűnösség köre megváltozik (BH2014. 44.).

Az ügyészség az I. r. vádlottal szemben a magánokirat hamisítás vétsége mellett az 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: korábbi Btk.) 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint büntetendő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette miatt emelt vádat a vádirat 1. és 2. tényálláspontjában foglalt bűncselekmények okán.

2017. május 26. napján az ügyészség a vádirati tényállás érintetlenül hagyása mellett módosította a vádbeli minősítést és az I. r. vádlottat - mint tettest - a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntetével, a Btk. 374. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt okozó gazdasági csalás büntetével, valamint a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásának vétségével vádolta.

Az elsőfokú bíróság 2017. június 21. napján kihirdetett ítéletével I. r. vádlott bűnösségét folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettében (Btk. 376. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja), jelentős vagyoni hátrányt okozó gazdasági csalás büntettében (Btk. 374. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja) és hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §) állapította meg.

A másodfokú bíróság 2018. június 27. napján meghozott ítéletével I. r. vádlottat a folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette (Btk. 376. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pontja) miatt emelt vád alól felmentette (1. vádpont).

I. r. vádlott terhére megállapított és a járásbíróság által gazdasági csalás büntetteként értékelt vagyon elleni bűncselekményt hűtlen kezelés büntettének (Btk. 376. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pontja) minősítette (2. vádpont).

A hamis magánokirat felhasználásának vétségét bűnsegédként elkövetettnek minősítette (2. vádpont).

A másodfokon eljáró bíróság ítélete XIV. részében (másodfokú bíróság ítélete 45. oldal) a következőket fejtette ki:

A járásbíróság - a Be. 2. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból következően - szükségképpen a módosított vád alapján eljárva bírálta el a vád tárgyát képező cselekményeket. Ezért a bíróságnak is ennek megfelelően kellett felülbírálnia az elsőfokú ítéletet.

A bíróságnak az 1/2016. számú Büntető jogegységi döntés értelmében a törvényi egység körébe tartozó folytatólagos elkövetés szerinti minősítés mellőzését eredményező vádmódosítás következtében a 2. vádpont alatti bűncselekmény eltérő jogi minősítése ellenére sem pusztán mellőznie kellett I. r. vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítását, hanem felmentő rendelkezést kellett hoznia az 1. vádpontbeli bűncselekmény bizonyítottságának hiánya következtében.

Az előbbiekből következően az ítélet ellen I. r. vádlottat érintően a korábbi Be. 386. § (1) bekezdésének c) pontjában írt okból fellebbezésnek van helye a Debreceni Ítéltáblához, amelynek bejelentési módjáról a korábbi Be. 367/A. §-ának (3) bekezdése alkalmazásával rendelkezett a bíróság.

Az ítéltábla szükségesnek tartja rámutatni az alábbiakra:

Az első- és másodfokú eljárások idején hatályos korábbi Be. 2. § (1) bekezdése megjelölésével a bíróság az ítélezés során törvényes vád alapján jár el, míg a (4) bekezdés értelmében a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére vonatkozó indítványához.

A bíróság ítéletében felhívta a Kúria 1/2016. Büntető jogegységi határozatát, melyre figyelemmel természetes egységként kezelte I. r. vádlott vagyon elleni bűncselekményét, nevezetesen a Btk. 376 § (1) bekezdésében meghatározott, de a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő hűtlen kezelés büntetteként (másodfokú bíróság ítélete, 40. oldal).

A bíróság előbbi álláspontjából következőleg (mind az 1. vádpont, mind a 2. vádpont alatti vagyon elleni cselekményt hűtlen kezelés büntettének tekintette) viszont mivel az ügyész jogi minősítéséhez a bíróság nincs kötve, az akár természetes egység, akár folytatólagosság törvényi

egysége esetén, ha valamely részcselekményben az elkövető büntetőjogi felelősségét nem állapítja meg, e cselekmény kapcsán nincs helye külön felmentő rendelkezésnek, az érintett részcselekményt a tényállásból ki kell rekeszteni.

A folytatólágosság egységébe tartozó részcselekmények elbírálása csak egységes lehet.

A lehetőség a harmadfokú eljárásra azonban a felmentő rendelkezés helytelen volta ellenére is adott, miután az a helyes rendelkezés mellett, azaz akkor is megnyílik, ha a tényállásból kirekesztett részcselekmények valamelyikében állapítja meg a másodfokú bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét akként, hogy azt a folytatólágosság egységébe illeszti [BH2016. 260. III., DIT Bhar.II.780/2012. (50., 51.) EBD2014. B.15.].

A bejelentett másodfellebbezések jelen ügyben ezért joghatályosak.

A másodfellebbezési jog a harmadfokú elbíráláskor a Be. 615. § (1) és (2) bekezdés b) pont I. fordulatának feleltethető meg.

A Be.615. § (3) bekezdése rögzíti, hogy a fellebbezés sérelmezheti

a) az ellentétes döntést, illetve

b) kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírlata eredményezett.

IV.

A Be. 618. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság

a) a másodfokú bíróság ítéletének

aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését

ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírlata eredményezett, és

b) az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

(2) A harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, valamint a szülői felügyeleti jogra és a polgári jogi igényekre vonatkozó rendelkezésekről is.

(3) Ha a harmadfokú bíróság a 615. § (3) bekezdése szerinti fellebbezést alaposnak találja, az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírlja

a) az 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjában meghatározottakat,

b) az 590. § (5) bekezdés d) pontjában meghatározottakat is, ha a 615. § (3) bekezdés b) pontja szerinti fellebbezés a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezésen kívüli rendelkezést sérelmezett és a bűnösség megállapítására, illetve a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést megváltoztatja.

(4) Nem bírálható felül az ítéletnek az a felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése, amely ellen nem fellebbeztek.

A Be.590. § (5) bekezdése kimondja, hogy a másodfokú bíróság a (3) bekezdésben /korlátozott fellebbezés/ és a (4) bekezdésben /több bűncselekmény/ meghatározott esetben az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja

a) az elsőfokú bírósági eljárást és ennek során vizsgálja azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén a 607. § (1) bekezdése, valamint a 608. § (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni,

b) a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést, ha a terheltet fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni,

c) a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést, továbbá

d) a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezést.

Az ítélőtábla megállapította, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság a perrendi szabályok maradéktalan betartásával járt el az ügyben. Nem történt sem feltételen, sem olyan jellegű relatív eljárási hiba, mely a harmadfokú érdemi elbírálást kizárná.

Eljárási szabálysértés okán a hatályon kívül helyezés érdekében bejelentett fellebbezés eredményre nem vezetett.

Tekintettel arra, hogy I. r. vádlott és védője a felmentő rendelkezést nem támadták, a fellebbviteli főügyészség pedig az ügyészi fellebbezést a felmentő rendelkezést érintően visszavonta, értelemszerűen a harmadfokú eljárás tárgyát már csak a 2. tényálláspontbeli cselekmény képezte (Be. 618. § (4) bekezdés).

A bejelentett védelmi fellebbezés részben alapos.

V.

A védelem által megfogalmazott eljárási kérdéseket érintően az ítélőtábla a következőkre tér ki:

A hűtlen kezelés büntette vonatkozásában a védelem felvetette, miszerint a vád kellékhányos, nem tartalmazza a vád, hogy milyen előíráson alapuló kötelezettséget szegett meg I. r. vádlott. A vádon túlterjeszkedtek az első-, és másodfokú bíróságok, amikor ezt a hiányosságot pótolták.

A vádemelés időpontjában hatályos 1998. évi XIX. törvény 2. § (2) bekezdése kimondta, hogy törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A (3) bekezdés értelmében a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A (4) bekezdés alapján a bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához.

Ehhez kapcsolódóan a Kúria 1.BK véleménye A/I/2. a) és b) pontjai alapján a vád törvényességének elengedhetetlen tartami eleme, hogy meghatározott személy ellen irányuljon. Főszabályként ez egyben a vádirat korábbi Be. 217. § (3) bekezdés a) pontja szerinti kellékének meglétét is feltételezi. A vád törvényességének elengedhetetlen tartalmi eleme továbbá, hogy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekményt tartalmazzon, mely a vádirat korábbi Be. 217. § (3) bekezdés b) pontjában írt kellékét tükrözi.

A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét stb.

A vád törvényességének nem feltétlen tartalmi eleme a vád tárgyává tett cselekmény Btk., illetőleg e törvénynek a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezésére tekintettel az 1978. IV. törvény - szerinti minősítése. A vádirat korábbi Be. 217. § (3) bekezdésének c) pontja, valamint a d)-j) pontjaiban leírt további kellékének hiányossága a bírósági eljárásban pótolható (Kúria 1.BK vélemény A/I/2/c.)

Előbbiekből következőleg a vád törvényessége és a vádirat kellékhiányos volta két jól elkülöníthető fogalom.

Jelen ügyben a vádirat alapján vád tárgyává tett hűtlen kezelés (Btk. 376. § (1) bekezdés) meghatározása:

Akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz.

A kérdéses vádirat ehhez képest a következőket taglalja:

I. r. vádlott a vádbeli időszakban a ... Kft. (a továbbiakban: ... Kft.) egyedüli ügyvezetője volt (1. oldal).

A ... Kft. tevékenységi körébe tartozott a ... tulajdonában lévő földutak kezelése is, melynek keretében azokat rendszeresen karban kellett tartani. Ennek két fő módszere az úgynevezett földút elsimítása és a zúzott kővel történő útalap készítés volt, vagyis földút stabilizációja.

Az ítéletábra álláspontja szerint egyértelmű tehát, hogy ... I. r. vádlottat idegen vagyon kezelésével bízták meg.

A vádirat 2. pontja értelmében I. r. vádlott vállalkozási szerződést kötött a ... Kft. képviselőjében ... napján a III. r. vádlott által képviselt ... Kft-vel, továbbá külön a III. r. vádlottal, mint egyéni vállalkozóval ... tulajdonában lévő földutak karbantartása érdekében zúzott kő beszerzésére, valamint a zúzott kő földutakba történő bedolgozására.

A szerződési okiratokat aláíró felek ugyanakkor - szóban - megállapodtak abban is, hogy a szerződésekben kikötött díjak kifizetésére a kő beszerzésének és bedolgozásának hiányában, azaz teljességgel tartozatlanul kerül sor.

A III. r. vádlott által 2012. novemberében és decemberében három számla került benyújtásra földutak stabilizációs munkáira hivatkozással a ... Kft-hez. Ezeket a munkákat sem a számlakibocsátók, sem más nem végezte el.

Ezzel mindhárom vádlott tisztában volt (4. oldal).

Az ítéletábra rámutat arra, hogy el nem végzett munka után ellenérték nem jár, ez is nyilvánvaló mindenki számára, és egy szervezet vezetőjének kötelessége ezt mindenképpen betartani.

Valótlan okiratok felhasználásával az I. r. vádlott intézkedett a számlákon megjelölt összegek átutalásáról, így 32.801.433,- Ft vagyoni hátrányt okozott a ... Kft-nek (5. oldal).

A vagyoni hátrány okozása is megjelölésre került a vádban.

Az ítéletábra álláspontja, hogy a vád törvényes és a vádirat tartalmazza az ügy elbírálása szempontjából jelentőséggel bíró kellékeket (korábbi Be. 217. § (3) bekezdés a), b) pontja és c)-j) pontok).

A védelem kifogásolta a ... szakértői kompetenciáját az ügyben. E körben a védő egyúttal a másodfokú bíróság álláspontját is vitatta.

A védelemnek a **szakértő** kirendelésével kapcsolatos aggályai kis részben helytállóak.

Az ítéletábra mind a másodfokú bíróság, mind a védelem által helyesen megjelölt korábbi Be. 99. § (1) bekezdését, 102. § (1) bekezdését, a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet 5. számú melléklet A/38-41. pontjait és az 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet vonatkozó szabályait áttekintve, továbbá a törvényszék által külön felhívott 2005. évi XLVII. törvény 2. § (3) bekezdését és a 2016. évi XXIX. törvény 4. § (6) bekezdését megvizsgálva arra az álláspontra helyezkedett, hogy ... szakértő eseti **szakértő**ként történt kijelölése az ügyben nem ütközött jogszabályi előírásokba.

Ugyanakkor az ítéletábra arra a következtetésre jutott a törvényszék álláspontjával szemben, hogy az ügyben felmerült szakkérdés olyan szakterületet érint - helyi, önkormányzat tulajdonában álló közút üzemeltetése, fenntartása -, amelyet a 9/2006. (II. 27.) IM rendelet 5. számú melléklet A/38. pontja magában foglal.

A fentiek alátámasztására szükséges részletezni az 5/2004. (I. 28.) GKM rendelkezést - a helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól - a következőképpen:

A Rendelet a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 48. § (3) bekezdés b) pontjának 4. alpontjában kapott felhatalmazás alapján született.

A Rendelet 1. § (1) bekezdése:

A helyi közutak kezelésének szakmai szabályait az e rendelet mellékleteként kiadott Szabályzat (a továbbiakban: Szabályzat) tartalmazza.

A Szabályzat rendelkezései a helyi közutak, azok műtárgyai és tartozékai (a továbbiakban együtt: Közutak) kezelésére terjednek ki.

A Szabályzat A) pontja nyomán a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) értelmében a helyi közút tulajdonosa a települési önkormányzat és a helyi közút kezelője is a települési önkormányzat.

B) A Szabályzat a szakmai szabályok összefoglalása, amely részletezi a kezelői feladatokat és javaslatot tesz a kezelői intézkedésekre, azok gyakoriságára.

A Szabályzat C) pontja alapján a helyi közutak kezelése az alábbi feladatokat foglalja magában:

a) igazgatási feladatok,

- b) üzemeltetés,
- c) fenntartás,
- d) ellenőrzés és vizsgálat.

D) A Szabályzat alkalmazásában

- a) helyi közút: a települési önkormányzat tulajdonában lévő közút;
- b) üzemeltetés: a közúti forgalom biztonságos és kulturált lebonyolítását, a közutak biztonságos használatát elősegítő rendszeres, illetve eseti közútkezelői beavatkozások összessége;
- c) fenntartás: a forgalmi igénybevételtől és az időjárás, valamint egyéb természeti hatásokból származó természetes leromlás ellensúlyozásához szükséges tevékenységek ellátása, amely alkalmas a meglévő közutak állagának megóvására;

A Szabályzatban szereplő további fogalmak meghatározását az A) függelék tartalmazza.

A) függelék: fogalom meghatározások

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 47. §-ának megfelelően:

- a) út: a gyalogosok és a járművek közlekedésére szolgáló közterület, illetve magánterület (közút, magánút). Az egyes útfajtáknak és az út részeinek meghatározására a közúti közlekedés szabályairól szóló jogszabályban (KRESZ) foglaltak az irányadók.

KRESZ 1. számú függelék az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelethez I. részében az úttal kapcsolatos fogalmak:

- a) út: a gyalogosok és a közúti járművek közlekedésére szolgáló közterület (közút), illetőleg magánterület (közforgalom elől el nem zárt magánút).
- sz) földút: jármű közlekedésre szabadon tartott eredeti termett talajú vagy ahhoz hasonló anyagú (pl. zúzott kő, kavics, murva, kohósalak) út, amelyen legfeljebb talajszerkezetet javító beavatkozás történt, ideértve azon földutat is, amely a szilárd burkolatú úthoz való csatlakozás, illetve a vasúti átgátló előtt legfeljebb 50 méter hosszban szilárd burkolattal rendelkezik.

VI.

A törvényszéknek az volt a megítélése az ügyben, hogy bár a járásbíróság igen széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, és a védelmi bizonyítási indítványokat is többnyire indokoltan utasította el, a tényállást azonban teljeskörűen nem derítette fel, így ítélete a korábbi Be. 351. § (2) bekezdésének a)-c) pontjai szerint részben megalapozatlan. Az ítélet részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölése és az elsőfokú eljárásban ... tanúvallomásánál megvalósult eljárási szabálysértés - a járásbíróság a 2016. március 23-ai tárgyalási napon hallgatta ki ...t (11. sorszámú jegyzőkönyv, 3. oldal) tanúként, akit figyelmeztetett ugyan a korábbi Be. 85. §-ának (3) bekezdésében írtakra, a figyelmeztetésre adott válaszát viszont a jegyzőkönyv nem tartalmazza - orvoslása érdekében, valamint a III. r. vádlott védőjének bizonyítási indítványára is figyelemmel a törvényszék a korábbi Be. 353. § (2) bekezdése alapján bizonyítás felvételéért a korábbi Be. 363. § (2) bekezdésének b) pontja alkalmazásával a nyilvános ülést követően tárgyalást tartott. A másodfokú tárgyaláson tanúként hallgatta ki ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t és ...t, valamint meghallgatta ... szakértőt, továbbá a másodfokú eljárásban beszerzett egyéb iratokat is ismertetett.

Ezt követően a másodfokú tárgyaláson felvett bizonyítás eredménye és az első fokú eljárás során a járásbíróság rendelkezésére állt iratok alapján I. r. vádlott személyi körülményeit és az elsőfokú

Az elsőfokú ítélet 12. oldalának 4. bekezdésében „kár” szó „vagyon hátrány” kifejezésre javítandó.

A Be. 619. § (1) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.

(2) A harmadfokú bírósági eljárásban nincs helye bizonyításnak.

(3) Ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást hivatalból kiegészíti, illetve helyesbíti.

Mivel a Be. 619. § (1) és (3) bekezdései felhívásával a megállapított tényállás megalapozott, így irányadó a harmadfokú eljárásban, a védelem által megalapozatlanság okából hatályon kívül helyezés érdekében bejelentett fellebbezés eredményre nem vezethetett.

VII.

A másodfokú bíróság az általa lefolytatott bizonyítási eljárást követően a 2. tényállási pontot érintően a korábbi Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja és a 352. § (2) bekezdése és (3) bekezdése figyelembe vételével a rendelkezésre álló bizonyítékok 78. § (3) bekezdése szerinti egyenként és összességében történő elsőfokú bírósági mérlegelést kifogástalannak, a logika szabályainak megfelelő értékelésnek tekintette, így lényegében az elsőfokú bíróság álláspontjával azonos álláspontra helyezkedett a történéseket illetően.

A másodfokú bíróság az általa foganatosított tényállásbeli pontosításokat, kiegészítéseket körültekintően megindokolta.

A korábbi Be. 76. § (1) bekezdése értelmében a bizonyítás eszközei a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat és a terhelt vallomása, míg a 78. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárásban felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás.

A 78. § (2) bekezdése ugyanakkor azt is rögzíti, hogy a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje.

Az ügyben eljáró első-, és másodfokú bíróságok a 2. tényálláspontnál bizonyítékként vették figyelembe a **szakértői** vélemény mellett a ... Kft. dolgozóinak, az érintett utcák lakóinak, a ... Kft. dolgozóinak vallomásait, a ... Kft. munkaidő nyilvántartását, a Katasztrófavédelem, az EON közléseit, illetve további okirati bizonyítékokat. A felsorolt bizonyítékok összességükben képeznek zárt rendszert, azokból egy-egy bizonyítékot kiragadni és annak jelentőséget tulajdonítani külön, a fenti jogszabályi előírásoknak ellentmondana.

A másodfokú bíróság ténybeli indokolása azonban pontosítandó néhány helyen elírás folytán a másodfokú ítélet 23. oldalától az alábbiaknak megfelelően:

A Kbt. a 2011. évi CVIII. törvény.

A 23. oldal utolsó bekezdése mellőzendő, ugyanis a csatolt felmérési naplók áttekintése után látható, hogy abban ... út nem szerepel, hanem nehezen kiolvasható ... utca.

A 24. oldal 2. bekezdésében a ... Kft. alkalmazottainál a felsorolásban ..., az ... születésű ... mellett az ... születésű ..., az ... születésű ... mellett az ... születésű ..., ... és ... is feltüntetendők.

A 25. oldalon ... tanúnál a telephely bérlet 2013-ban jelölendő meg.

... lakóhelye ... (29. oldal).

A 32. oldalon alulról harmadik bekezdésben ... a tanú neve, míg az utolsó bekezdésekben helyesen ... utca tüntetendő fel.

A másodfokú eljárásban a tanúvallomások részletes elemzése az ítéletábra álláspontja szerint tovább erősítette az elsőfokú bíróság helyes bizonyítékértékelő tevékenységét.

A 35. oldalon a 13. számú táblázatot követő bekezdés mellőzendő, hiszen a ... Kft. 2012. évi üzleti jelentése 41. oldaltól részletes fiktív táblázatokot tartalmaz a vád tárgyává tett utcákról.

A 36. oldalon ... elnök lemondása 2013. február 27-ére datálódott helyesen.

A 36. oldal 2. bekezdésében „vezető beosztású dolgozók munkaviszonya törvénysértő megszüntetése” fogalom keretében az ítéletábra ...t nevezi meg, mint felügyelő bizottsági tagot, aki a visszaélések kiderítésére kezdeményezte a felügyelő bizottság összehívását.

Az ítéletábra megállapítja, hogy a bizonyítási indítványok elutasításának indokai is helytállóak a másodfokú határozatban.

VIII.

A 2. tényálláspontot illetően az első-, és a másodfokú bíróságok bűnösségre vont következtetése helyes.

E körben előjáróban az ítéletábrának rá kell mutatnia arra, hogy a törvényszék - a járásbíróság mulasztását is pótolva - alappal vizsgálta elsődlegesen, hogy a cselekmények minősítése és az alkalmazandó joghátrány szempontjából a Btk. 2. §-ában foglaltakra figyelemmel az elkövetéskori, vagy az elbíráláskori törvény biztosítja-e a kedvezőbb döntés lehetőségét, hiszen az ügy tárgyát képező bűncselekmények elkövetése és elbírálása között jogszabályi változás következett be.

Kifogástalanul foglalt állást körütekintő indokolással a törvényszék az elbíráláskori törvény alkalmazása mellett.

Egyetért az ítéletábra a másodfokú bírósággal abban is, hogy a 2. vádpont szerinti cselekményeket a járásbíróság a vádlottak bűnösségének törvényes megállapítása mellett tévesen minősítette gazdasági csalás büntetettének.

Az ítéletábra a másodfokú bíróság ítéletének 39. oldalán a fentiekkel kapcsolatban leírtakat maradéktalanul osztja, tehát mind az Alaptörvény, mind az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) hivatkozásait.

Az 1978. évi IV. törvény 1. §-ának (1) bekezdése azt is kimondja:

„Az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet - a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével - a törvény az elkövetés idején büntetni rendelt” (Debreceni Ítéletábra Bf.I.553/2014/48. számú ítélete).

A másodfokon eljáró bíróságnak alappal hívta fel a Kúria 1/2016. Bűntető jogegységi határozatát, amikor a 2. tényálláspontbeli vagyon elleni cselekményt hűtlen kezelésnek jelölte meg. Ellentétben a másodfokú bíróság álláspontjával a Debreceni Ítéltábla azonban nem mint természetes egységre tekintett a kérdéses bűncselekményre. Ehelyütt szükséges az 1/2016. Bűntető jogegységi határozat rendelkező részét a maga teljességében ismertetni:

Természetes egységként értékelendő a hűtlen kezelés, ha az elkövető a megbízás alapján kezelt vagyonban akár egyetlen, akár több - különféle, vagy ismétlődő - (többféle) vagyonkezelési kötelezettség megszegésével okozza a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű vagyoni hátrányt, függetlenül attól, hogy az egyszerre, egy alkalommal vagy több részletben, ismétlődően következik be.

Ezzel szemben, ha a vagyonkezelési kötelezettséget megszegő többféle (különböző) elkövetési magatartás több különböző, azonban egyenként önmagában is bűncselekménynek minősülő vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, a cselekmény folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés, feltéve, hogy a folytatólagosság megállapításához szükséges egyéb feltételek is teljesültek.

I. r. vádlott 2012. szeptember 3-án nemcsak a III. r. vádlottal kötött valótlan tartalmú vállalkozási szerződést, hanem a ... Kft-vel is. A kérdéses szerződő felektől különböző időpontokban összesen 3 fiktív számla került kiállításra, melyeket az érintettek 2012. december 19-én nyújtották be a fiktív felmérési naplók és fiktív teljesítési igazolások csatolása mellett a ... Kft-hez, és I. r. vádlott még aznap intézkedett az összegek átutalásáról.

Nem vitásan I. r. vádlott egységes akarat elhatározással (ezt az elsőfokú ítélet 12. oldal 5. bekezdése helytállóan tartalmazza is) azonos sértett sérelmére, rövid időközönként követett el hűtlen kezelést, amikor is a vagyonkezelési kötelezettséget megszegő többféle elkövetési magatartása több különböző, azonban egyenként önmagában is bűncselekménynek minősülő vagyoni hátrány keletkezéséhez vezetett, így cselekménye folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés (Kúria Bfv.I.102/2012/5. szám, EBD2015.B.26.).

Fentiek okán a törvényes minősítés: folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette (Btk. 376. § (1) bekezdés és (4) bekezdés a) pontja).

Helytelen álláspontra helyezkedett a bíróság akkor is, amikor az egyébként helyesen meghatározott hamis magánokirat felhasználása bűncselekményt nem tekintette folytatólagosan megvalósítottnak.

Ennek kapcsán a Debreceni Ítéltábla mellőzi a másodfokú ítélet 40. oldalának utolsó bekezdését, és annak 41. oldalra átnyúló részét.

Helyette a Kúria 36. BK vélemény rendelkező részét és a hozzá kapcsolódó magyarázatot a következőképpen idézi:

A hamis magánokirat felhasználása folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú - ugyanazon vagy több - magánokiratot, ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják fel, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak.

A hamis magánokirat felhasználása gyakran járulékos cselekménye a vagyon elleni bűncselekményeknek, rendszerint azok eszköz-, elő-, vagy a leplezését szolgáló utócselekményeként követik el.

A folytatólagosan elkövetett bűncselekmény törvényi feltételei közül az egységes elhatározás és a rövid időközönként való többszöri elkövetés olyan ismérvek, amelyeket bármely bűncselekménynél, így a hamis magánokirat felhasználásánál is azonos szempontok szerint kell vizsgálni és megállapítani.

A folytatólagos bűncselekmény megállapításának az a feltétele azonban, hogy a bűncselekményeket azonos sértett sérelmére kell elkövetni, a hamis magánokirat felhasználása kapcsán sajátos formában jelentkezik.

A hamis magánokirat felhasználása esetében közvetlen értelemben vett sértettéről nem lehet beszélni. E bűncselekmény védett jogi tárgya a közbizalom, legszorosabb értelemben a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom. A gazdasági élet egyensúlya és a polgárok ügyleti biztonsága a magánokiratok valóságába vetett bizalomra támaszkodik, ezért a hamis magánokirat felhasználása az ügyleti forgalomnak, a magánokiratok bizonyító erejére támaszkodó biztonságához fűződő társadalmi érdeket védi.

Miután a hamis magánokirat felhasználása azzal valósul meg, ha valaki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál, a folytatólagosság megítélése során elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a hamis stb. magánokiratot milyen jogok és/vagy kötelezettségek, azaz milyen jogviszonnyal kapcsolatos jogok és kötelezettségek bizonyításra használták fel többször; tehát a megsértett jogviszony mibenlétének a tisztázása.

Ha a megsértett jogviszony, illetőleg az abban megtestesülő érdek ugyanazon elkövető több hamis magánokirat felhasználásával elkövetett cselekményénél azonos, akkor az azonos sértett sérelmére elkövetést, mint a folytatólagosság egyik feltételét meg lehet állapítani.

A magánokirat hamisítási cselekményeket a folytatólagosság törvényi egységébe kell vonni, ha azokat a terhelt ugyanazon célból és azonos sértett megtévesztésére történt felhasználással valósítja meg (BH2002. 210. II.).

I. r. vádlott fiktív vállalkozási szerződéseket írt alá, amelyeket ezt követően iktattatott is a ... Kft.-nél, emiatt magatartása tettesi magatartás. Ezután a III. r. vádlott által benyújtott fiktív számlák, bizonylatok alapján intézkedett az általa tudottan nem teljesített munkák ellenértékének átutalása felől.

A fentiek miatt a törvényes minősítés: folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §).

Az eddig részletezettekre tekintettel I. r. vádlott felmentése végett bejelentett jogorvoslatok nem alaposak.

A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket a Kúria 56. BK vélemény I., II/1-től 12-ig, III/1-től 13. pont alatti részei szerint vette számba az ítélet tábla.

A törvényszék pontosította a büntetéskiszabási körülményeket, azonban az ítélet tábla további súlyosító körülményként jelöli meg a folytatólagos elkövetést (III/6.).

A folytatólagosság okán mellőzendő az okiratok számának súlyosító körülményként való figyelembe vétele.

Enyhítő körülmény ugyanakkor az I. r. vádlott fennálló megbetegedése (II/12.).

Az eljárás elhúzódása kapcsán a 2/2017. (II.10.) AB határozatban az 1. pont alatt az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 258. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, miszerint amennyiben a bíróság a terhelttel szemben alkalmazott büntetőjogi jogkövetkezményt az eljárás elhúzódása miatt enyhíti, akkor határozatának indokolása rögzítse az eljárás elhúzódásának a tényét, valamint azzal összefüggésben a büntetés enyhítését és az enyhítés mértékét.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és a kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A korábbi Be. 258. § (3) bekezdése rögzíti: Az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása összefüggően tartalmazza

e) a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény jogi minősítését, büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása, illetőleg ezek mellőzése esetén e döntés indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.

Az Alkotmánybíróság fent hivatkozott határozatának indokolásában a következőket fejtette ki:

A bírói gyakorlat enyhítő körülményként veszi figyelembe az időmúlást és a büntetés kiszabása során értékeli. (56/2007. Bkv. III/ 10. pont).

A büntetőeljárás elhúzódása azonban nem pusztán időmúlást vagy hosszú eljárást jelent, hanem felelősségi kérdés is. Egy hosszú ideig tartó eljárás is eleget tehet az ésszerű határidő követelményének, míg egy abszolút tartamában rövidnek látszó eljárás ugyanakkor megsértheti az alaptörvényi elvárást. Az eljárás elhúzódásának fogalma magában foglalja azt, hogy az eljáró bíróság a büntetőeljárás valamely szakaszában inaktivitást mutatott és a lefolytatott eljárás nem minden részletében tükrözi azt az erőfeszítést, amelyet a bíróság az ésszerű határidőn belüli elbírálás érdekében kifejtett. Az időmúlás helyett az elhúzódó eljárásra utalás tehát az ügyben eljáró bíróságok (hatóságok) azon tétlenségének az elismerése, amelyet az eljárás egyes szakaszaiban tanúsítottak.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elhúzódó büntetőeljárás miatt bekövetkező alaptörvény-ellenesség orvosolható a büntetéskiszabás során. Amennyiben az ítélet indoklásából megállapítható, hogy a bíróság az eljárás elhúzódására tekintettel a terheltet a büntetés kiszabása során valamilyen „kedvezményben részesített”, vagyis az időmúlásra, az eljárás elhúzódására tekintettel enyhébb büntetést szabott ki, vagy a büntetés helyett intézkedést alkalmazott, akkor a terhelt az ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogának a megsértésére a továbbiakban megalapozottan nem hivatkozhat.

Az időmúlásnak a BK. véleményben szereplő meghatározása a bűncselekmény elkövetésétől eltelt hosszabb időt értékeli, míg az eljárás elhúzódásának vizsgálata az alapos gyanú közlésének időpontjától kezdődik. Az időmúlás objektív tényező, míg az eljárás elhúzódásának a rögzítése az ítélet indokolásában a bírósági inaktivitás elismerésére is utal.

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a korábbi Be. 258. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a bíróság a terhelttel szemben kiszabott büntetést vagy intézkedést kifejezetten az eljárás elhúzódására tekintettel enyhíti, ennek indokait az ítélet indokolásában részletesen fejtse ki. Az ítélet indokolásának ebben az esetben tartalmaznia kell, hogy a büntetőjogi jogkövetkezmény enyhítése a büntetőeljárás - terheltnek fel nem róható - elhúzódása miatt történt. A bíróságnak az ítélet indokolásában - rövidített indokolás esetén is - részleteznie kell a büntetőeljárás elhúzódására tekintettel a terheltnek nyújtott kedvezményt. Így különösen, ha ezen okból a bíróság más büntetési nemet, a büntetés helyett intézkedést alkalmazott vagy a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztette. A bíróságnak meg kell határoznia azt a mértéket is, amellyel a kiszabott büntetést vagy az intézkedést enyhítette.

A harmadfokú ítélet meghozatalakor az ítélőtábla alkalmazta a Be. 561. § (3) bekezdés f) pontját és tekintettel volt az 562. § (1) bekezdés utolsó mondatára is, amikor az eljárás elhúzódását, mint enyhítő körülményt figyelembe vette.

Az ítélőtábla álláspontja, hogy jelen ügyben a másodfokú bíróság által megválasztott büntetési nemek helytállóak, azok mértéke azonban - kivéve az 5 év a gazdasági társaságokban betöltött vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltás büntetés - nem tükrözi kellően a kialakult bírói gyakorlatot, illetőleg az adott ügy konkrét körülményeit, a büntetés kiszabásánál irányadó enyhítő, súlyosító körülményeket, az elkövető társadalomra veszélyességét és az adott cselekmények tárgyi súlyát. Mind a szabadságvesztés büntetés, mind a mellékbüntetés enyhítésére látott lehetőséget az ítélőtábla.

X.

Helytállón jár el a törvényszék a Btk. 79. § - 80. §- aira figyelemmel, amikor I. r. vádlottal szemben szándékos bűncselekmények elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztés alkalmazását látta szükségesnek, egyben méltatlannak találta arra, hogy a közügyek gyakorlásában részt vegyen. Ugyanakkor a szabadságvesztés büntetés és a mellékbüntetés mértéke eltúlzott. Kifogástalan azonban az 5 év a gazdasági társaságokban betöltött vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazása.

A büntetésekkel kapcsolatban elsődlegesen az ítélőtábla a halmazati büntetés kiszabást érintő elméleti fejtegetéseket mellőzi a másodfokú bíróság határozatából, helyette a bírói gyakorlat számára irányadó jogszabályi előírásokat tünteti, illetőleg a jogszabályi előírásokhoz kapcsolódó kommentár vonatkozó részeire utal. A középértékes jogszabályi hivatkozás is pontosításra szorul.

A Btk. 80. § (1) bekezdése értelmében a büntetést az e törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.

A Btk. 80. § (2) bekezdése rögzíti, hogy határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele.

(3) Ha e törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részben meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

A Btk. 81. § (1) bekezdése szerint bűnhalmazat esetén egy büntetést kell kiszabni.

(2) A halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

(3) Ha a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

A Btk. 80. § (2) bekezdése nem érinti a Btk. 80. § (1) bekezdésének a rendelkezését, vagyis a bíróságnak a büntetés törvényben írt keretein belül, az egyéniesítés követelményét alapul véve kell kiszabnia a tetтарыos büntetést; a középértéktől eltérő büntetés kiszabását azonban csak akkor kell megindokolni, amennyiben az eltérés jelentős (BH2001. 354).

A Btk. 80. § (2) bekezdése a büntetőjogi szankciórendszer egyetlen elemére, a szabadságvesztésre - ezen belül is kizárólag a határozott ideig tartó szabadságvesztésre vonatkozik, az adott büntetési nem konkrét mértékének megállapításához ír elő a jogalkalmazó számára kötelező jelleggel egy figyelembe veendő szempontot. Ebből már önmagában is az következik, hogy a hivatkozott rendelkezés nem érinti az általános büntetiskiszabási elveket és nem zárja ki azt, hogy a bíróság az irányadó egyedi ügyben felderített különös körülményeket a törvénynek és a bírói gyakorlatnak megfelelően, belátása szerint értékelje, mérlegelje (13/2002. (II.20.) AB határozat III.1.3.).

Az előbbiek okán félreérthető a törvényszéknek a szabadságvesztésnél a büntetési tétel középértéke kötelező figyelembevételére vonatkozó megállapítása.

A legsúlyosabb cselekmény büntetési tétele 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés.

Halmazati büntetés kiszabása miatt a felső határ 7 év 6 hónapra emelkedne, de tekintettel a hamis magánokirat felhasználása bűncselekmény büntetési tételének 1 éves felső határára, adott esetben a halmazati büntetés felső határa 6 év. A középérték így 3 év 6 hónap.

XI.

A törvényszék ítéletének egyéb rendelkezései törvényesek és helyesek, kivéve a bűnügyi költséggel kapcsolatos döntése. A felmentő rendelkezés folytán csökkenteni kellett az egyetemleges kötelezés összegét, míg ezáltal az állam terhén maradt bűnügyi költség megemelkedett [Be. 574. § (1), (2), (4) bekezdései és 575. § (1) bekezdése].

A bűnjel tárolási helyét szükségessé vált megjelölni.

XII.

A Debreceni Ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a fellebbezéssel érintett I. r. vádlott vonatkozásában a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta a Be. 623. § (1) bekezdése értelmében.

Az ítéltábla az I. r. vádlott megváltozott lakóhelyét feltüntette.

Debrecen, 2018. november 22.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Dr. Nagy Éva sk. előadó bíró,
Szabóné dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.642/2017/37. ítéletének a fellebbezéssel érintett I. r. vádlottra vonatkozó része az ítéltábla jelen határozatával emelkedett jogerőre.

Debrecen, 2018. november 22.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke